

NORMBLADEN PVH (GIDSEN VOOR GOEDE PRAKTIJKEN)

I. Toepassingsgebied: Konijnen

Het konijn behoort tot de familie van de haasachtigen (*Leporidae*) en niet, zoals vaak gedacht wordt, tot de knaagdieren. Konijnen hebben namelijk achter hun bovensnijtanden twee stifttanden en knaagdieren niet.

Het konijn dankt zijn wetenschappelijke naam aan het graven van holen, namelijk *Oryctolagus cuniculus* (haas die ondergrondse gangen graaft).

Door selectief fokken zijn er heel veel verschillende konijnenrassen ontstaan. Van het kleine Pooltje tot de langharige Angora en de grote Franse hangoor.

Een konijn blijft maar 12 weken klein, daarna groeit het uit en krijgt het op de leeftijd van 7-8 maanden zijn volwassen grootte. Konijnen zijn vanaf 3,5 maand geslachtsrijp en kunnen 10 jaar oud worden.

Het zijn sociale dieren die gezelschap nodig hebben, het liefst van een soortgenoot. Daarom is een konijn niet geschikt om eenzaam in een hok achter in de tuin te wonen. Ook is het belangrijk dat het konijn dagelijks minimaal 3 aaneengesloten uren bewegingsvrijheid buiten het hok of de kooi heeft.

Een aantal misverstanden

Een konijn is een leuk knuffeldier voor een kind

Een konijn is absoluut niet geschikt voor zeer jonge kinderen. Konijnen zijn namelijk prooidieren die er niet van houden om opgepakt en rondgedragen te worden. Vooral kinderen willen graag een konijn pakken en knuffelen, wat voor de meeste konijnen zeer beangstigend is. Door die angst zal het bijten, krabben en rare bewegingen maken om los te komen.

Daarnaast raakt het fragiele bottenstelsel van een konijntje te gemakkelijk gekwetst door verkeerd of te stevig vasthouden door een jong kind.

Een konijn is een geschikt huisdier wanneer je weinig tijd hebt.

Een konijn heeft nog meer aandacht en verzorging nodig dan bijvoorbeeld een kat. Zoals hiervoor al is aangegeven is een konijn een sociaal dier wat veel aandacht nodig heeft van een soortgenoot of van een mens.

Een konijn kan goed in een klein kooitje of lage kooi met plastic kap wonen.

Een konijn is van oudsher een dier met een groot leefgebied. Hierdoor hebben ook de konijnen die als huisdier gehouden worden een grote leefruimte nodig, met veel bewegingsvrijheid daarbuiten. Het mag daarom nooit de bedoeling zijn een konijn altijd in een kooitje of een hokje te laten. Niet voor niets zijn de achterpoten van een konijn krachtig ontwikkeld, zodat ze hoog en ver kunnen springen en hard kunnen rennen. Konijnen te klein huisvesten en weinig bewegingsruimte geven leidt tot *botontkalking, zwakke spieren en vergroeide rugwervels*.

Een konijn kan mensenvoedsel of (konijnen)snoep eten

Konijnen hebben een zeer gevoelig, uitgebalanceerd darmstelsel, niet vergelijkbaar met dat van de meeste andere zoogdieren, waardoor ze aangepaste voeding nodig hebben.

Verkeerde voeding leidt tot een verstoorde darmflora waardoor gezondheidsproblemen ontstaan. Konijnensnoep bevat veel koolhydraten, die de blindedarmflora verstoren. Daarom kan konijnensnoep, anders dan op de verpakking staat aangegeven, schadelijk zijn voor de gezondheid.

Aanschaf

Voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van een konijn is het nodig dat het 7 tot 8 weken bij de moeder blijft. Tot de leeftijd van 6 weken heeft het nog moedermelk nodig, omdat het darmstelsel nog niet ingesteld is op het verteren van enkel droogvoer. Als een konijntje jonger bij de moeder

wordt weggehaald is de kans op ziek worden veel groter. Ze kunnen heftige diarree krijgen en sterven. Ook de stress van nestscheiding en omgevingsverandering doet de weerstand omlaag kelderen waardoor ze makkelijk andere ziektes kunnen oplopen.

Een konijn moet op de leeftijd van 8 weken ingeënt worden tegen VHS en op de leeftijd van 12 weken tegen Myxomatose. De inenting tegen VHS wordt jaarlijks herhaald; de inenting tegen Myxomatose wordt tweemaal per jaar, in het voorjaar en in de nazomer, gegeven.

Een konijn moet ruimschoots de tijd krijgen om aan zijn nieuwe leefomgeving te wennen. Het heeft voldoende bewegingsruimte nodig en een rustig plekje, zonder dat het eenzaam is.

De eerste dagen kan het diertje beter niet opgepakt worden, wel is het verstandig om het veel toe te spreken zodat het de stem van de eigenaar leert kennen.

Konijnen zijn sociale dieren en kunnen dus het beste samen met één of meer konijnen gehuisvest worden. De beste combinatie is mannetje (ram) en vrouwtje (voedster). Echter vanaf de 3e maand zijn konijnen vruchtbaar en dus moeten ze dan gescheiden worden om nestjes te voorkomen. Voedsters kunnen vanaf 6 maanden gesteriliseerd worden, rammen kunnen vanaf 5 maanden gecastreerd worden. Na castratie duurt het nog twee weken voordat het mannetje onvruchtbaar is, daarom wordt geadviseerd om het mannetje en vrouwtje gedurende deze weken apart te huisvesten (bij voorkeur met gaas gescheiden, zodat ze elkaar kunnen zien en ruiken) alvorens ze weer aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Bij een vrouwtje moet tot 4 weken na castratie gewacht worden, zodat de wonden goed genezen zijn.

Er zijn in Nederland en België speciale opvangcentra voor konijnen en knaagdieren. Bij de aanschaf van een konijn is het zeker de moeite waard om eens in een asiel te gaan kijken!

II. Voeding

Konijnen horen een slank en gespierd lichaam te hebben. Er mag geen dikke laag vet over de ribben zitten. De wam (grote huidplooi onder de kin) van een voedster mag niet zo groot zijn dat hij in de weg zit bij het wassen of eten. De heupbeenderen mogen echter niet uitsteken, want dan is het dier te mager. De meeste konijnen zijn helaas te dik omdat ze te veel of te calorierijk voedsel krijgen. Verder speelt te weinig lichaamsbeweging vaak een rol.

Bijna alle voedingsstoffen die konijnen nodig hebben halen ze uit hooi, groenvoer en blindedarmkeutels. De meeste huiskonijnen krijgen te veel droogvoer en te weinig hooi en groenvoer. Te weinig hooi kan gebits- en gezondheidsproblemen veroorzaken.

Gezond dieet

Een gezond dieet bestaat uit weinig droogvoer, onbeperkt hooi, voldoende groenvoer, af en toe fruit en altijd vers water.

Onbeperkt hooi

Onbeperkt hooi betekent dat een konijn dag en nacht over hooi moet kunnen beschikken. Het liefst krijgt een konijn tweemaal daags een verse pluk. Hooi mag niet oud en muf zijn, het moet geurig zijn en stofvrij.

Droogvoer

Droogvoer is oorspronkelijk ontwikkeld voor laboratoriumkonijnen en slachtkonijnen. Dit voer is calorierijk en is bedoeld om konijnen snel te laten groeien, bij huiskonijnen zorgt dit voer al snel voor zwaarlijvigheid. Het beste kunnen in feite uitsluitend groene korrels (biks) gevoerd worden. Uit gemengd voer pikt een konijn graag alleen de lekkere dingen en laat de groene korrels, die juist essentiële voedingsstoffen bevatten, liggen. Konijnen die veel droogvoer eten zullen veel moeten drinken. Gebeurt dit niet, dan kan dit aanleiding zijn voor aandoeningen aan de urinewegen. Droogvoer mag geen *Robenidine* of *Meticlorigindo* bevatten, dit is een coccidiostaticum

(soort antibioticum). Het vezelgehalte moet hoog zijn, het beste 14-18%. Het eiwitgehalte is beter niet hoger dan 12-14%. Ruw vet niet hoger dan 3%, terwijl het calciumgehalte niet hoger moet zijn dan 1,0%. Daarbij moet de calcium/fosforverhouding 2:1 zijn.

Aanbevolen hoeveelheid is voor een konijn ouder dan 7 maanden, niet meer dan 25 gram per kilogram lichaamsgewicht per dag, verdeeld over 's morgens en 's avonds. Wordt het konijn te mager omdat het veel energie verbruikt dan kan het meer voer krijgen.

Wat extra eiwitrijk voer mag wel gegeven worden aan drachtige en zogende voedsters, zeer jonge konijntjes en zieke konijnen.

Groenvoer

In de natuur beginnen konijnen op de leeftijd van een paar weken al mee te knabbelen aan planten. Huiskonijnen kunnen al jong probleemloos aan groenvoer gewend worden. De benodigde bacteriën om groenvoer te verteren moeten zich vormen. Daarom moet groenvoer opgebouwd worden, anders kan een konijn ervan aan de diarree gaan.

De meeste jonge konijntjes uit een dierenwinkel hebben nooit eerder groenvoer te eten gehad. Daarom kan het beste aan deze konijntjes *de eerste week* na aanschaf *geen groenvoer* gegeven worden en *weinig biks* maar *veel hooi*. Hierdoor wordt de darmbeweging gestimuleerd en wordt zachte ontlasting voorkomen.

Het beste is om een konijn zo gevarieerd mogelijk groenvoer aan te bieden, van veel soorten groenten een kleine hoeveelheid, en niet een grote hoeveelheid van maar één soort groente. Geschikte groenten om te geven zijn o.a. broccoli, boerenkool, andijvie, wortel + loof en witlof. Groenten die niet gegeven mogen worden zijn bieslook, prei, ui, knoflook, bonen en erwten, rabarber, vaste kool en aardappelen.

Gras

Gras is altijd het belangrijkste voedsel geweest van konijnen. Gras is daarom bijzonder goed groenvoer, er moet goed op gekauwd worden wat het afslijten van de kiezen ten goede komt. Gras bevat veel vocht, en bijna alle voedingsstoffen die een konijn nodig heeft. Maar ook aan gras moet een konijn gewend worden. Het eerste jonge gras dat in het voorjaar opkomt is te eiwitrijk en kan voor darmproblemen zorgen. Beter is het nieuwe gras één of tweemaal te maaien voordat het konijn op een grasveld mag grazen.

Gras mag niet vervuild zijn door andere dieren, omdat dit voor wormen in het lichaam kan zorgen. Verder mag het gras niet bespoten zijn met pesticiden zoals antischimmel of mosverdelger, of bestrooid zijn met kalk. Met de grasmaaier gemaaid gras mag **niet** aan een konijn gegeven worden. Dit gras broeit bijna onmiddellijk en kan in de maag gasvorming geven.

Fruit

Een konijn kan praktisch alle fruit eten, mits de pitten verwijderd worden. Voorbeelden van vers fruit zijn: appel, peer, kiwi, perzik, kers, zwarte bes, bosbes, aardbei, framboos, ananas, mango, meloen, kruisbes en banaan.

Fruit heeft echter een hoog suikergehalte waardoor gas of diarree kan ontstaan en mag daarom slechts matig gegeven worden. Fruit moet, evenals groenten, opgebouwd worden om diarree te voorkomen.

III. Huisvesting

Binnen wonen

Als er slechts één konijn als huisdier gehouden wordt, dan kan het dier het beste binnenshuis gehuisvest worden. Binnenshuis gehouden konijnen krijgen altijd meer aandacht van hun eigenaars dan een buitenshuis gehouden konijn. Konijnen hebben dringend behoefte aan sociaal contact. Een binnenkooi kan het beste op een lage plek staan, een klein stukje boven de grond, zodat het konijn zelf in en uit de kooi kan gaan. Dit bevordert het tam en het zindelijk worden. De kooi moet stevig staan en niet vlak onder een open raam of voor de verwarming. De kooi mag ook niet midden in de zon en al zeker niet op de tocht staan. Door oververhitting kan een konijn sterven en van tocht wordt het ziek. Het beste is een rustige plek waar niet steeds langsgelopen wordt, maar waar het dier toch volop contact met het gezin heeft.

Maat van de kooi

Voor een klein konijn, met een gewicht van ongeveer 1 tot 2,5 kilo, is een kooi van 100 bij 50 centimeter het absolute minimum, groter is sterk aan te raden. Grotere konijnen hebben de grootste maat kooi nodig (150x80). Twee konijnen samen hebben altijd de grootste maat nodig. Uitgangspunt is dat de konijnen naar alle kanten lekker languit moeten kunnen liggen, ook als er een kartonnen speeldoos in staat. Als dat niet kan, dan is de kooi te klein, en zal het konijn zich in een gevangenis voelen. De kooi moet een traliewerk bovenkant hebben, met een bovenklep én een deurtje aan de voorzijde. Een gesloten kunststof kooi met een traliewerken schuif in de bovenkap is absoluut ongeschikt. Door de geslotenheid ervan kan de temperatuur in de kooi namelijk snel oplopen. Bovendien concentreren zich urinedampen onder de kap waardoor een konijn snot kan krijgen. De kooi is te laag waardoor een konijn niet helemaal rechtop kan zitten en een vergroeide rug krijgt.

Bodembedekking

Er zijn verschillende mogelijkheden voor bodembedekking. Kranten zijn af te raden omdat ze snel doorweekt raken en ze geen urinegeuren opnemen. Houtvezel (zaagsel) is beslist af te raden omdat dit giftige gassen geeft als het nat wordt en dit kan luchtweg- en leverproblemen veroorzaken. De beste bodembedekking bestaat uit organische vulling (korrels van geperst stro, papier, maïs of geperste houtvezels). Kies korrels die uiteenvallen en verkruimelen als ze nat worden. Dat is belangrijk, omdat er konijnen zijn die de korrels eten. Zouden de korrels niet uiteenvallen en opzwellen als ze nat worden, dan kan dit verstoppingen in het maagdarmkanaal geven. Verder zijn er nog bodembedekkingen op basis van vlas en hennep.

Stro op de bodem voldoet wanneer in de mesthoek of de plasbak een dikke laag organische vulling gestrooid wordt.

In plaats van stro kunt u ook voor bedding kiezen. Dit is heel zacht, gehakseld stro, dat behandeld is met etherische olie die schimmels en parasieten weert. Deze bodembedekking wordt vooral aanbevolen voor grote konijnen, die snel last hebben van sore hocks (wonden aan de onderkant van achterpoten). Verder is het stuifvrij.

Voer- en drinkbakken

De beste voer- en drinkbakken zijn die van roestvrij-staal, ze kunnen met beugels opgehangen worden aan het traliewerk van de kooi. Dergelijke bakjes zijn sterk en zeer hygiënisch; ze zijn uitstekend uit te wassen en zelfs te koken. Bakjes die op de bodem staan worden vaak vies of ze worden omgegooid.

Een drinkflesje is niet aan te bevelen. Een onderzoek heeft uitgewezen dat drinken uit flesjes mogelijk meer kans geeft op gasvorming in de darmen van een konijn. Voor een konijn is drinken uit een bakje trouwens een natuurlijker manier dan drinken uit een flesje.

Buiten wonen

Een buitenhok moet op een beschutte plek staan, wind of regen mogen niet in het hok slaan. Het beste is de opening op het oosten te zetten. Op zonnige dagen moet het konijn voldoende schaduw hebben want een konijn raakt snel oververhit en kan daardoor sterven. Het hok dient aan de binnenkant onbewerkt te blijven, en aan de buitenkant wind- en waterdicht gemaakt worden. Het hok

moet ruim zijn, breedte 1.50 meter en diepte en hoogte 0.60 meter is echt het minimum voor kleine tot middelgrote konijnen. De dieren moeten er rechtop in kunnen zitten.

Eénderde van het hok moet bestaan uit een gesloten nachthok. Dit nachthok is een veilige schuilplaats die dieren altijd nodig hebben. De opening van het nachthok moet precies zo groot zijn dat het konijn er door kan.

Het hok staat een stukje van de grond af op lage poten, zodat er geen optrekkende kou is. Het dak steekt een stukje over om inslaande regen tegen te gaan. Het hok moet van buitenaf zeer goed gesloten kunnen worden, zodat slimme (roof)dieren het hok niet kunnen openmaken.

In de wintermaanden wordt in het nachthok extra stro gedaan. Bij strenge kou kan de voorzijde van het hok gedeeltelijk afgesloten worden door plexiglas of een juten zak. Er moet altijd voldoende frisse lucht blijven. Bij meer dan 10 graden vorst en gure oostenwind kan het hok eventueel in een (tochtvrije!) ruimte gezet worden.

De ren

De ren wordt aan, of om het hok heen gebouwd, zodat de konijnen vanuit hun hok zelf de ren in en uit kunnen gaan. Via een bedde kippenloopplank kunnen de konijnen het hok in en uit gaan.

Een gedeelte van de ren kan overdekt gemaakt worden zodat de konijnen ook bij regen in de ren kunnen. Een ren kan nooit groot genoeg zijn, 4 vierkante meter is aanbevolen voor twee konijnen, groter mag ook.

Konijnen buiten in een hok houden zonder uitloopmogelijkheid is af te raden. Het is in strijd met de natuurlijke behoeften van deze dieren. Ook bij beperkte ruimte is een uitloop te creëren door een hok op poten te zetten, en de ruimte onder het hok te benutten als kleine ren door het af te zetten met gaas. Vanuit het hok kan het konijn via een trapje naar de ren, en woont op deze manier in een soort flat.

Speelgoed

Een huiskonijn dat aan meubelen knaagt, of in de vloerbedekking graaft, is niet stout maar speelt. Een konijn moet spelen om lichamelijke redenen: energie kwijtraken, en om psychische redenen: voor afleiding. Natuurlijk is het niet de bedoeling dat het huisraad gesloopt wordt! Daarom is het belangrijk dat een konijn speelgoed krijgt... Speelgoed wat afgestemd is op de natuurlijke behoeften van het konijn is het beste.

Konijnen houden ervan om te wroeten en tunnels te graven. Kartonnen kokers van vloerbedekking kunnen prima dienen als tunnels. Een kartonnen doos, of een grote rieten mand gevuld met hooi en krantensnippers is een fijne graafplek voor een konijn. Matjes van zeegras zijn ook geliefd bij veel konijnen.

Voor de knaagbehoefte van het konijn kunnen onbehandelde rieten manden, zeegrasmandjes, takken en stro gegeven worden.

Veel konijnen vinden het leuk, ook in de kooi, om met allerlei dingen te gooien. Speeltjes van hout en hardplastic zijn het meest geschikt.

Net als hun wilde soortgenoten rusten tamme konijn graag 's middags, maar zijn ze 's ochtends en 's avonds het meest actief; gedurende die tijden zullen ze het meest met hun speelgoed bezig zijn. Als het speelgoed regelmatig gewisseld wordt, blijft het voor de konijnen interessant.

Gedrag afleren

Konijnen leren snel slechte gewoontes aan, maar die leren ze niet zo makkelijk af! Afleren kan tot drie weken duren. De beste manier om konijnen iets af te leren is ze af te leiden en ze de slechte gewoonte te laten vergeten.

Slaan of andere straf is uit den boze, het konijn zal hier niets van begrijpen, en vaak schuw gedrag gaan vertonen.

Buitenspeelgoed

Ook buitenkonijnen hebben speelgoed nodig, dit kan bestaan uit takken, boomstronken, buizen enz. Bij droog weer kan een grote kartonnen doos, dichtgemaakt met gaten aan weerszijden, als tunnel gegeven worden. Konijnen zitten graag in een kartonnen doos.

IV Gezondheid

Gasbuik

Een konijn heeft een zeer gevoelig, zeer uitgebalanceerd maag-darmstelsel, veel langer en ingewikkelder dan dat van de mens. De meeste problemen ontstaan in het maag-darmstelsel en een van de meest voorkomende problemen is gas.

Een konijn dat in erge mate aan gas lijdt, kan sterven als daar niets aan gedaan wordt... Gas veroorzaakt veel pijn, en daarom stopt het konijn met eten. Na 24 uur niet eten belandt het konijn in een zeer kritieke fase: darmimmobiliteit kan optreden. Dit betekent dat de darmen, vanwege het ontbreken van voedsel, stoppen met bewegen en dit proces is zeer moeilijk weer op gang te brengen. Als de darmen te lang stilliggen, ontstaat leverbeschadiging. De overlevingskans wordt hierdoor minimaal.

Nog een gevaar bij het ontstaan van gas is dat het gas extreme vormen kan aannemen, dit wordt trommelzucht genoemd. Trommelzucht is bijna altijd fataal.

Om deze toestand te voorkomen is het belangrijk dat gas tijdig onderkend wordt, en dat zo snel mogelijk met een behandeling wordt begonnen.

Verstopping

Als een konijn te weinig hooi en groenvoer eet, krijgt het te weinig vezels naar binnen. De vezels zorgen voor een optimale beweging van de darmen. Deze beweging zorgt ervoor dat het voedsel doorgevoerd wordt.

Konijnen hebben altijd wat haar in de maaginhoud. Ze wassen zichzelf voortdurend en slikken het haar in. Bij een goede darmwerking komt het haar tegelijk met de keutels weer naar buiten. Maar als de beweging van de darmen te traag is, blijft het voedsel te lang in de maag en als deze massa uitdroogt, blijven de grove delen over (waaronder het haar). De vochtige maaginhoud wordt langzaam een massieve, stevig vastklevende massa. Het konijn krijgt hierdoor een vol gevoel, waardoor het minder gaat eten, en omdat het minder gaat eten, bewegen de darmen zich nog trager. Het lichaam onttrekt vocht aan de maag, en vervolgens droogt het voedsel uit en wordt een vastklonterende massa, die niet meer weg kan.

De problemen van de gasophopingen en verstoppingen komen vaak tegelijkertijd voor, omdat ze beiden het gevolg zijn van de verminderde maag-darmfunctie. Vaak is het eerste waaneembare verschijnsel dat er kleinere keutels geproduceerd worden.

Gezien de ernst van dit probleem is het zaak om bij de eerste verschijnselen (kleine keutels, gewichtsverlies, sloomheid, verminderde eetlust) diergeneeskundige hulp in te roepen van een konijn-deskundige dierenarts.

Ziekten van de luchtwegen

Bij ziekten van de luchtwegen, zoals snotteren en niezen, wordt vaak ten onrechte aangenomen dat *Pasteurella multocida* de boosdoener is. Deze bacterie bevindt zich echter vaak in de luchtwegen zonder voor specifieke ziektebeelden te zorgen. Behalve *Pasteurella* zijn er nog twee bacteriën die voor soortgelijke problemen kunnen zorgen, namelijk *Staphylococcus* en *Bordetella*.

Traanogen

Dit kan ontstaan doordat de bovenste kiezen de traanbuis gedeeltelijk blokkeren, door luchtvervuiling, ziekten of beschadigingen van het hoornvlies, wimpers die naar binnen groeien, een ontsteking of abces aan het derde ooglid of van het weefsel rond het oog of een ontsteking van traanbuis of traanklier.

Ziekte van de urinewegen

Konijnen nemen de meeste verteerbare calcium in hun voer op, ongeacht of hun lichaam het nodig heeft of niet, en het overschot wordt via de nieren uitgescheiden. Het overtollig calcium heeft echter vaak de gewoonte om als een laagje in de blaas achter te blijven. De meeste problemen aan de urinewegen worden daarom veroorzaakt door blaasstenen en blaasgruis. Oorzaken kunnen zijn constant te weinig vochtopname in combinatie met te calciumrijk voer en knaag- of likstenen.

Myxomatose

De konijnenziekte Myxomatose wordt in Europa vooral door muggen van de wilde konijnen op tamme konijnen overgebracht. Maar ook vliegen, luizen, mijten enz. kunnen de ziekte verspreiden.

Myxomatose is een soort pokkenvirus en heeft zijn oorsprong in Zuid-Amerika. Het virus wordt via wilde konijnen verspreid door konijnenvlooiën en door muggen. De ziekte heeft meestal een dodelijk verloop.

Tegen Myxomatose moet preventief ingeënt worden. De kans op genezing door uitstekende verzorging, warmte en antibiotica is zeer klein.

VHS

VHS (viraal hemorhagisch syndroom) is een nog dodelijker virus dan Myxomatose. Dit virus heeft geen vector nodig en kan zich op alle mogelijke manieren verspreiden, zoals besmet gras. Veel konijnen sterven voordat ziekteverschijnselen waarneembaar zijn.

De inenting tegen VHS geeft een jaar bescherming en wordt het liefst in april/mei gegeven.

Baarmoederkanker

Baarmoederkanker is de meest voorkomende vorm van kanker bij het konijn. Of een voedster wel of niet een nest heeft gehad speelt geen rol. Ook een voedster waarmee gefokt is, komt in de risicogroep wanneer gestopt wordt met fokken. Leeftijd is de bepalende factor voor het krijgen van deze vorm van kanker, konijnen jonger dan 2 jaar behoren nog niet tot de risicogroep, terwijl 50-80% van de voedsters ouder dan 4 jaar er uiteindelijk aan kan lijden.

Het ene ras is gevoeliger dan het andere. Voorkomen van de ziekte kan alleen door sterilisatie/castratie, bij voorkeur binnen een leeftijd van één jaar.

Dikke buikenziekte (enterocolitis, mucoïde enteropathie)

Dit is een ernstige, meestal fataal verlopende darmslijmvliesontsteking met slijmvorming in de dikke darm. Er is sterfte bij vooral jonge konijnen van 6-9 weken maar ook wel bij speenkonijntjes van 3 tot 4 weken oud. Ook oudere konijnen kunnen de ziekte krijgen, hoewel het nauwelijks gesignaleerd wordt bij konijnen ouder dan 4 maanden.

Verlamming

De meest voorkomende oorzaak van een verlamming is het verkeerd optillen/vasthouden van het konijn (vooral door kinderen), waardoor het dier een slag met de rug maakt. Ook (grote) konijnen die lange tijd te krap gehuisvest zijn geweest hebben grote kans op een verlamming omdat de spieren, die het skelet omringen, onvoldoende ontwikkeld zijn om schokken op te vangen. Dergelijke konijnen kunnen zich al forceren als ze plotseling meer bewegingsvrijheid krijgen en direct een sprongetje willen maken.

Konijnensyfilis

Oorzaak is de bacterie *Treponema*, een spirochaet. Zowel voedsters als rammen kunnen deze ziekte doorgeven. De ziekte is overdraagbaar tijdens geslachtsgemeenschap, maar ook via geïnfecteerd stro. Voedsters kunnen de ziekte door contact aan hun jongen doorgeven.

De meest voorkomende verschijnselen zijn korstige ontstekingen aan de neus, vaak maar niet altijd in combinatie met ontstekingen van de geslachtsorganen.

Vacht-, huid- en oormijt

Vachtmijt (*Cheyletiella parasitivorax*) leeft in de vacht en zorgt voor jeuk, schilfers in de vacht en kale plekken. Deze de mijt kan ook bij de mens jeuk veroorzaken waarbij vaak pukkels op de buik ontstaan. Het lijkt op gordelroos, maar verdwijnt van zelf.

Een vachtmijt waarbij er alleen kale plekken zichtbaar zijn is de *Leoparacarus gibbus*. Huidmijt of schurft (*Notoedres cati*, *Sarcoptes scabiei* of *Demodex cuniculi*) leeft in de huid en graaft daar gangen in. Het konijn heeft jeuk en krabt en bijt zichzelf. Hierdoor ontstaan er kale plekken en wondjes op de huid.

Oormijt (*Psoroptes cuniculi*) wordt vaak oorschurft genoemd. De oormijt leeft voornamelijk aan de binnenkant van het oor. Bij oudere of zwakke dieren gebeurt het wel dat oormijt zich verspreidt over het hele lichaam: hals, kop, rond om de anus, poten en voeten. De parasiet graaft zich niet in de huid in, maar leeft aan de oppervlakte, kauwt de huid op en boort hier gaten in.

Huidschimmel

Bij konijnen komen huidschimmels *Microsporum canis* en *Trichophyton mentagrophytes* voor die haaruitval en kale plekken, al dan niet met jeuk en overmatige schilfering, kunnen veroorzaken. Beide schimmels kunnen ook huidklachten bij mensen veroorzaken.

Madenziekte

Regelmatig sterven konijnen 's zomers aan huidmadenziekte (*Myiasis*) veroorzaakt door de blauw-groene vlieg. Een konijn dat vies is door bijvoorbeeld aangeplakte ontlasting rond de anus, is een gewild slachtoffer voor deze vlieg. Ook konijnen in vervuilde hokken zijn niet veilig, urinegeur trekt de vliegen enorm aan. De vliegen leggen hun eieren op vervuilde huid, of in open wonden, vaak rond de anus en aan de onderkant van de staart. De maden die hier uitkomen, boren zich binnen 4 uur al etende een weg naar binnen. Een van de gevolgen hiervan is bloedvergiftiging. Een snelle behandeling is noodzakelijk, want een konijn kan hierdoor binnen twee dagen sterven.

Moerziekte

Moerziekte, of melkziekte, is een stofwisselingsziekte, die bij voedsters één tot drie weken na het werpen van een nest op kan treden. Het calcium- en/of magnesiumgehalte in het bloed is te laag geworden.

Coccidiose

Coccidiose is een stress-gerelateerde ziekte en wordt veroorzaakt door Coccidiën, microscopisch kleine, eencellige diertjes (protozoa genoemd). Als de weerstand verminderd is bijv. als gevolg van stress door weersveranderingen, omgevingsveranderingen, een lange autorit, een zeer vieze kooi, koorts, enz. kunnen de coccidia zich massaal gaan vermeerderen en het konijn ziek maken. Diagnose wordt gesteld door keutelonderzoek.

Coccidiose treft voornamelijk konijnen van 6 weken tot 5 maanden, maar ook volwassen dieren kunnen de ziekte krijgen. Konijnen jonger dan 18 dagen zijn niet vatbaar.

Encefalitozoön cuniculi (E.cuniculi)

Dit is een eencellig diertje. Het is een "obligaat parasitair protozoaal organisme", wat betekent dat het alleen in andere dieren kan leven; het kan niet leven of groeien buiten zijn gastheer, zoals bacteriën dat kunnen. De ziekte verspreidt zich vooral via de urine van besmette konijnen.

E.cuniculi kan leiden tot hersenproblemen (scheve nek of tollen om de lengteas), slappe of verlamde achterpoten, blaas- of nierproblemen, oogproblemen en afvallen zonder aanwijsbare oorzaak.

In hele zeldzame gevallen kan *E.cuniculi* op mensen met een extreem lage weerstand worden overgedragen.

Gebitsproblemen bij konijnen

Tanden en kiezen van een konijn groeien een levenlang door. Konijnen hebben in de onderkaak 2 en in de bovenkaak 4 snijtanden. Achter de voorste zichtbare snijtanden zitten nog twee korte tandjes, de zogenaamde stiftandjes. De ondersnijtanden slijten af op de voorste bovensnijtanden, mits de stand van de snijtanden goed is, d.w.z. correct ten opzichte van elkaar geplaatst.

Als de stand van de snijtanden niet goed is ontstaan er problemen, want dan kunnen ze niet afslijten.

Als de ondertanden doorgroeien, kunnen de boventanden ook door gaan groeien. De ondertanden en/of de boventanden moeten dan regelmatig ingekort worden door de dierenarts.

Als knippen of slijpen te vaak moet gebeuren, misschien elke 2/3 weken, kan dat een traumatische ervaring worden voor een konijn. Het is dan het overwegen waard om de tanden te laten verwijderen. Gewoon trekken kan niet, omdat de tandwortels (evenals kieswortels) enorm lang zijn, en bij gewoon trekken zou het kaakbot verminkt worden. Verwijderen gebeurt door middel van speciale instrumenten, waarmee de tand uit het bot geprepareerd wordt.

Konijnen kunnen ook haken(uitsteeksels) aan de kiezen krijgen wanneer die niet goed op elkaar aansluiten en daardoor niet perfect op elkaar afslijten. Dit kan bij konijnen van elke leeftijd op een gegeven moment optreden.

De haken maken wondjes in de tong en/of in de wang en dit is zeer pijnlijk. De haken moeten verwijderd worden door middel van vijlen of knippen, en dat gebeurt meestal onder een heel lichte narcose. Door pijn, of door pijnvermijdend eten, zal het konijn daarbij vermageren of maagdarmsstoornissen krijgen. Vaak produceren ze meer speeksel, waardoor de mondhoeken nat worden.

Abcessen

Abcessen komen regelmatig voor bij konijnen. Ze kunnen veroorzaakt worden door tand- of kiesproblemen maar ook door bacteriën die door wondjes in het lichaam terecht komen.

Een abces is een met pus gevulde holte. De pus bij konijnen is erg dik en daardoor zijn abcessen lastig te behandelen. De behandeling duurt vaak lang en is niet altijd succesvol.

V. Soortspecifiek gedrag

Prooidier

Hoewel het konijn als huisdier een normaal verschijnsel is geworden, is het in wezen nog steeds een primitief dier, dat dicht bij de natuur staat en wijkt het karakter niet veel af van dat van zijn wilde soortgenoten.

Een konijn is een prooidier, dat betekent dat het altijd op zijn hoede zal zijn voor gevaar, en onmiddellijk zal vluchten als er gevaar dreigt. Pas als het geen kant op kan zal het zich omdraaien om zich te verdedigen.

Een prooidier zal zich, als het zich ziek voelt, heel stil houden en in een hoekje gaan zitten, omdat het instinctmatig weet dat het nu een gemakkelijke prooi is voor roofdieren. Door zich heel stil te houden hoopt het onopgemerkt te blijven tot het zich beter voelt. Deze instincten zijn nog volledig aanwezig bij het huisdier konijn. Hierdoor kan ziekte te laat gesignaleerd worden.

Ons huiskonijn zal vaak met de ogen open slapen om de vijand de indruk te geven dat het wakker is. Ook ligt het het liefst ergens onder of in zodat het zich van alle kanten beschermt voelt.

Hoe ziet een konijn zijn wereld?

Een konijn beweegt zich laag bij de grond voort, en dat schept problemen in een huiskamer. Immers is het gezichtsveld beperkt door obstakels zoals tafel, stoel, bank, kast etc. Een konijn moet om het obstakel heen om weer een nieuw stukje omgeving te zien, en zal daarom altijd schrikken van uw onverwachte verschijning. Het ziet u niet aankomen en zal u in schrik niet herkennen, misschien vluchten. Een konijn moet daarom rustig benaderd worden, altijd van voren terwijl u praat, zodat het uw stem herkent.

Konijnen zien dichtbij erg slecht, en zullen schrikken van nieuwe voorwerpen in de kamer. Ze kunnen gaan stampen van schrik, of heel behoedzaam met hun tastzin en reuk kennismaken met het nieuwe voorwerp. Dat kunnen bijvoorbeeld een paar schoenen zijn, die anders nooit in de kamer stonden. Door hun slechte zicht kunnen ze verder uw gezicht niet herkennen, maar herkennen ze u aan uw geur, uw vorm en uw stemgeluid.

Knuffeldiertje?

Een konijn ziet er knuffelig uit, maar het is beslist geen knuffeldiertje. Bijna alle konijnen zijn doodsbang om opgepakt of vastgehouden te worden. Dit wordt door het konijn namelijk geassocieerd met gegrepen worden door een roofdier. Veel konijnen raken in paniek en zullen gaan bijten en trappen, temeer omdat het dier verkeerd vastgehouden wordt, of te stevig.

Konijnen kunnen met hun scherpe nagels en tanden lelijke wonden toebrengen. Het komt zeer vaak voor dat een konijn de rug breekt of een hernia krijgt door het wilde spartelen, of doordat het valt. Omdat een konijn tere, kwetsbare botten heeft zijn jonge kinderen en konijnen een slechte combinatie.

Een konijn kan behoorlijk knuffelig worden als het dier met rust gelaten wordt. Het zal zijn eigenaar dan gaan vertrouwen, niet meer als bedreigend zien en uit zichzelf naar de eigenaar toekomen. Als het konijn geaaid wordt terwijl de vier pootjes op de grond zijn, zal het dier hier ontzettend van genieten. Het zal de ogen sluiten en de kop op de grond leggen voor een uitgebreide aabeurt. Op den duur is de kans groot dat het konijn zelf op schoot springt om geaaid te worden.

Agressie.

Agressie is eigenlijk angst. Angstige ervaringen kunnen zorgen dat een konijn uitvalt naar handen en bijt. Vanwege het prooidierkarakter van het konijn, schuw en tot vluchten geneigd, is er maar weinig nodig om een lief konijntje te zien veranderen in een grommend, uitvallend monstertje. Steeds uit hok of kooi pakken kan voor een konijn een angstige ervaring zijn en kan al aanleiding zijn tot gedragsverandering. Het konijn is bang om opgepakt te worden, en in de lucht gehouden te worden, bij zijn wilde soortgenoten betekent dit immers gegrepen te zijn door een vos, een bunzing of een ander roofdier. Op den duur zal het al bang zijn als er handen uitgestoken worden, en bijten naar die handen.

Om deze situatie te voorkomen is het nodig dat een konijn zelfstandig in en uit hok of kooi kan gaan. Buiten heeft het een ren nodig waar het in kan gaan om vrij te lopen. Binnen moet de kooi open staan, zodat het konijn er zelf in en uit kan gaan. Als het konijn terug in de kooi moet dan kan het gelokt worden met eten.

Agressie kan ook plotseling ontstaan terwijl daar geen aanwijsbare reden voor is. In dit geval kunnen hormonen een rol spelen. Op de leeftijd van 5-8 maanden komt een konijn, mannetje zowel als vrouwtje, in de puberteit, en kan zeer territoriaal gedrag gaan vertonen. Het kan zijn territorium gaan verdedigen als er eten wordt neergezet of als de kooi wordt verschoond. In dit geval is het verstandig het konijn te laten castreren. Als dit gedrag hormoonbepaald was, zal het verdwijnen na castratie. Nog een reden voor plotselinge agressie kan zijn de schijnzwangerschap van een vrouwtje. Ze wil dan haar denkbeeldige nest en jongen verdedigen. Er zal in de kooi iets van een nest te vinden zijn, opgestapeld stro en waarschijnlijk plukken vacht er in. Het vrouwtje kan dan het beste met rust gelaten worden, schijnzwangerschap gaat vanzelf over en dan verdwijnt dit agressieve gedrag. Als een vrouwtje erg vaak schijnzwanger is geeft haar dat toch wel stress, en is het verstandig om haar te laten castreren. Daarnaast is het risico op baarmoederkanker groter bij vrouwtjes die regelmatig schijnzwanger zijn.